

Господину Лјки Лазаревићу, Језикасту Тиманцу
Тих. Р. Ђорђевић одржи *готт* и *дјетена*

од
Тих. Р. Ђорђевића

МАКЕДОНИЈА



БАНКА
ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА
И. бр. 1280

ПАНЧЕВО
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРА „НАПРЕДАК“
1920.

ПРЕДГОВОР ЕНГЛЕСКОМ ИЗДАЊУ

Традиције и већ усвојена мишљења тешко изумиру. Њихово је порекло са свим индиферентна ствар. И најнетачније мишљење, кад је једном ухватило корена, може се само с великом муком сузбити. Оно је постало *убеђење* или *веровање*, која су у својој суштини *осећања* и немају никакве непосредне везе с логиком и истином; људи верују у дажне ствари с истим убеђењем, с којим верују у истините. У току времена, индивидуални, социални или национални интереси, и материални и морални, чврсто се вежу са постојећим веровањем и учине га још резистентнијим према критици.

У научним питањима стечено убеђење има исту снагу, коју има и у случајевима, у којима су уплетени материјални интереси индивидуа и народа. Врло је мали број људи, који могу ићи до извора и прибавити информације из прве руке; остали примају информације и закључке без проверавања. Кад се на тај начин нека информација понови много пута, она постаје опште мишљење. Понављање једне исте тврдње је за већину људи аргумент, коме су најмање у стању реагирати.

У овој књизи писац је покушао да прибере факта и да их објави као прилог за расправу македонског питања. На крају крајева, навођење факата још је најбољи начин да се дође до истине. С тога се читалац моли да, независно од закључака пишчевих, и прелазећи преко онога што у књизи има полемичан тон, обрати своју пажњу на факта, која су у њој наведена и створи себи независно мишљење, независно од мишљења пишчева и независно од свога сопственог, ако га је до сад имао.

Јануара 1918,
Лондон.

Т. Р. Ђ.

ПРЕДГОВОР ОВОМ ИЗДАЊУ

И поред Предговора енглеском издању, ја не могу а да не напишем неколико речи и испред српског издања ове књиге. У Предговору енглеском издању ја сам морао да савладам сваки свој душевни покрет, јер се наши осећаји странаца ништа не тичу. У Предговору српском издању „Македоније“ морам рећи бар оно, што је данас на уснама целог нашега народа.

Македонија је за нас један велики лист Историје и једна неизгладива усломена. Из Македоније су, у раноме јутру словенске Историје, засијали први зраци словенског хришћанства, словенске писмености и словенске цивилизације. Из ње су они бивали све сјајнији и све топлији, док нису осветлили и загрејали и најудаљеније словенске земље. Македонија је колевка и нашега хришћанства, и наше писмености, и наше цивилизације. Она је за нас још више него то. Она је куминација нашег старог војничког и политичког напретка, домовина нашега Царства и Патријаршије, врхунац наше економске моћи и отаџбина Душановог Законика. Она је најлепши лист наше Историје и најдража историјска усломена. Македонија је и прва наша жртва, прва недаћа, прва жалост нашега средњег века. Са њом нестаје нашега Царства, чезне наша моћ, тамни наша слава и, постепено, се гаси наша цивилизација.

Из Македоније су засјали и први зраци радости наше садашњице. Из ње су они, и у наше дане, бивали све сјајнији и све топлији, док нису осветлили и загрејали, без мало, све наше земље. Македонија је почетак нашега новог живота, нове среће и новог напретка. Са Макодовијом су, не само Србији враћена снага и подигнута слава, већ су и остварени најдражи идеали најумнијих и најродољубивијих нараштаја Срба, Хрвата и Словенаца. Са њом се скоро цео наш народ нашао у братском загрљају и у слободној Домовини.

За ту част и за ту срећу ми сви дугујемо један велики и један скупи дуг вечитог признања и благодарности. Ми га дугујемо тешким напорима и драгоцену крви најродољубивијих и најјуначнијих данашњих нараштаја нашега народа. Македонија је најскупља наша област и најкрвавија наша тековина. Тек кроз крв, која се деценијама лила, ради њенога спасавања од туђинске отмице, и кроз крв, која се лила у три тешка рата, ради њеног ослобођења, она је опет тамо, где су јој природа и правда место одредиле.

Оним мученичким нараштајима, који су се борили и на пољима части пали за нашу Македонију и њену слободу, нека је слава, хвала, и вечити помен међу нама!

Без овога признања и благодарности ја нисам могао да пустим да изађе ова књига.

На Васкрс 1920,
Београд.

Тих. Р. Ђорђевић.

САДРЖАЈ

	СТРАНА
<i>Предговор енглеском издању</i>	III
<i>Предговор овом издању</i>	IV
I <i>Увод</i>	3
II <i>Јужни Словени</i>	11
III <i>Македонска Држава</i>	19
IV <i>Бугарска владавина у Македонији</i>	25
V <i>Српска владавина у Македонији</i>	28
VI <i>Разлика између бугарске и српске владавине у Македонији</i>	46
VII <i>Турска владавина у Македонији</i>	58
1. <i>Македонија од губитка самосталности до укидања Српске Патријаршије</i>	61
2. <i>Македонија од укидања до обнове Српске Патријаршије</i>	66
3. <i>Македонија од обнављања до новог укидања Српске Патријаршије</i>	74
VIII <i>Македонија и борба српског народа за ослобођење</i>	88
IX <i>Бугарска пропаганда у Македонији</i>	96
1. <i>Васкрс Бугарске</i>	96
2. <i>Бугарска акција у Македонији</i>	107
X <i>Србија и Македонија</i>	125
XI <i>Македонски дијалекти српскога језика</i>	145
XII <i>Народни обичаји</i>	154
XIII <i>Народна традиција</i>	161
XIV <i>Закључак</i>	173.

I

У В О Д

Забуна око појма Македоније. — Прави појам Македоније. — Откуда је дошла забуна. — Како је схваћена Македонија у овој књизи. — Предмет ове књиге. — Историјски извори и литература употребљени у њој.

О Македонији је врло много говорено и писано. О њој постоји огромна литература. Она је, у том погледу, већ ушла у пословицу. Кад хоће да се рекне да је о некој ствари врло много писано, каже се да представља „књижевну Македонију“ (Maçedoine litteraire¹⁾). Па и поред толиког писања, све до пре неколико година, није се било успело чак ни то, да се одреди прави појам Македоније, већ је постојао читав хаос од мишљења. Различити су писци појам Македоније различито развлачили; сваки га је управо донде протезао, докле се коме учинило најзгодније, или, још боље, докле је коме ишло у рачун да га растегне. Најшири су појам Македонија дали Бугари. Њима су се границе Македоније, непрестано, чиниле и сувише уске за њихове простране претензије на Балканском Полуострву. Неки су бугарски писци ишли чак тако далеко, да су под име Македоније метали, без мало, све земље Турскога Царства у Европи. Писци изван Бугарске, исто су тако, ширили појам Македоније. Они су то чинили, било из незнања, било из политичких рачуна појединих заинтересованих земаља, било поводећи се за Бугарима, било што нису умели, или нису хтели, да појам о Македонији проуче и критички утврде.

¹⁾ Н. Pernot, Etudes de litterature greque moderne, Paris, 1916, стр. 71.